

den indeholdt en Mistjendelse af den mundtlige Rettergangs Krav, og at der naturligtvis strax navnlig ved Underretterne vilde komme et overordenlig stort Antal Sagsførere tilstede, der gjenemsnitsvis ikke vilde have det Maal af Intelligents, det Maal af Dannelse og maaste ogsaa af Hæderlighed, som den mundtlige Retspleie krævede, dersom Retsreformen skulde have Udsigt til at fremmes til Gavn for Befolkningen, samt at en Sagsførerstand, som ikke er istand til at hjælpe til at gennemføre en saadan Reform, vil være mere skadelig end gavnlig. Jeg tror, at dette er fuldstændig rigtig. — Jeg kan ikke se, at man vil kunne paa nogen Maade benytte det Grundlag, som her er givet for en Sagsførerstand, naar Retsreformen gennemføres, og da er det dog et Spørgsmaal, om det vil være rigtig netop nu, hvor vi staa i alt Fald overfor den nye Retsreforms Forelæggelse, at træffe en Bestemmelse, som — deri tror jeg, at den høitagtede Justitsminister vil give mig Ret — nødvendigvis maa forandres, saasnart Retsreformen træder i Kraft. Vel har jeg set, at der i Motiverne er henvist til, at der i Kulturlandene — jeg haaber ogsaa, at Danmark maa regnes dertil — er blevet indført en lignende Ordning. Det er vel muligt, men den maa nødvendigvis være noget forskjellig fra den, her paa-tænkes indført; men der er da denne Ordning truffen samtidig med den Retsordning, der gjælder for disse Lande, hvorimod denne Ordning her, især naar den gaar ud paa at danne et egentligt Sagsførerlav, en organiseret Sagsførerstand, aldeles ikke, saavidt jeg kan skjønne, har nogen Plads i vor nuværende Retsordning. For at et Sagsførerlav kan dannes, forekommer det mig nødvendigt, at Sagsførernes Virksomhed er eksklusivt begrænset, at der er en bestemt Virksomhed hjemlet Sagsførerne, i hvilken ingen Anden kan trænge ind, og at der da paa den ene Side hævdnes en Ret til denne eksklusive Virksomhed for Sagsførerne og paa den anden Side træffes Kauteler lige overfor Publikum, for at det ikke skal forurettes af dette Lav; men her have vi slet ikke nogen Sagsførerstand paa anden Maade, end vi have en Dommerstand og saa mange andre Stænder, men vi have ikke nogen afgrænset Virksomhed for dem, der kaldes Sagsførere. Det maa dog erindres, at en Mængde Sager, ja jeg kan næsten sige alle Sager, kunne udføres, uden at der behøves en eneste Sagsfører. Sagsførere behøves jo efter vor Retsordning slet ikke til at udføre Rets-sager. Det er en frivillig Sag, om en Part vil antage en Sagsfører, eller han vil møde selv. Dertil kommer, at efter Danske Lovs 1—9—14 er det ikke blot Parten, der kan møde, men det er Partens Tjener, Frænde og Børge og for Enters Bedkommende deres Lavværge. Disse Ord ere jo fortolkede i saa vid Betydning, at der er Mangfoldige, ved hvem man kan lade sin Sag udføre ved den dømmende Ret foruden ved Sag-

førere. Dertil kommer, at denne Sagsførernes Eneret jo er indskrænket til Møde i den dømmende Ret, hvorimod der ved Auktionsret, Stiftetret og Fogedret ikke er sikret dem denne Eneret til at møde. Under disse Omstændigheder kan jeg ikke se, hvor Grundlaget skulde være for at danne et Sagsførerlav, og det er jo dog det, som tilsigtes ved denne Lov, idet der indstiftes et Sagsførerraad med en efter min Mening overvældende Myndighed ikke blot ligeoverfor Publikum, men endogsaa overfor den høieste Regjeringsautoritet. Jeg kan derfor ikke se, at en saadan Ordning egentlig passer ind i vort nuværende Retsystem. Det var heller ikke paa nogen Maade Tanke, dengang Loven af 26de Mai 1868 forelagdes, at man derved vilde danne et saadant Sagsførerlav. Det var heller ikke Meningen, hvad der ganske vist syntes at have været det, som laa nærmest, gennem denne Lov at forandre Retspleien. Hensigten var at give Næringsfrihed ogsaa paa Sagsførervirksomhedens Omraade. Det blev fra alle Sider ogsaa af Forvarerne af Loven meget stærkt udtalt, at det var Diemedet, at man vilde give Næringsfrihed, men at man ikke vilde danne noget Sagsførerlav eller nogen Sagsførerstand, og det er jo som bekendt to Ting, der staa i nogen Strid med hinanden, at have Næringsfrihed og at have Lav. Det er nu i dette Lovforslag, ogsaa i Modsetning til, hvad der blev udtalt at være et af Fortrinene ved Loven af 26de Mai 1868, bestemt, at Sagsførerne efter denne Lov skulle være Embedsmænd. Det blev navnlig fra en høit begavet Taler, som desværre for mange Aar siden er død (Lehmann), dengang fremhævet som en af disse fortrinlige Sider ved Loven af 26de Mai 1868, at der derved gaves en Frihed, en Næringsfrihed, at Sagsførerne ikke vare underkastede Regjeringsautoriteternes Bestemmelse af, om de vare værdige til at tiltræde Sagsførerstæden, at de ikke paa nogen Maade vare Embedsmænd, at det var en Feil ved den tidligere Ordning, at Sagsførerne vare Embedsmænd. Nu vender man tilbage til den ældre Tilstand og vil have, at de skulle være Embedsmænd; men ved Siden deraf stiller man dem paa en ganske anden Maade end alle andre Embedsmænd i Staten, de faae deres eget Raad, der har Afgjørelsen af alle dem vedkommende Sager, og som faar en Myndighed og en Raadighed, som er ukendt for alle andre Embedsmænd her i Landet. Jeg tror, at, naar vi nu gaa over til at se paa, hvad det da er for fortrinlige Bestemmelser i dette Lovforslag, som skulle afhjælpe de Mangler, der ere ved den nu gjældende Lov, saa tror jeg, at man vil finde, at disse Bestemmelser ere meget utilstrækkelige. Svad angaar Udførelsen mellem de forskellige Kvalifikationer, der høre til at blive Sagsførere ved de forskellige Retter, da er den samme Skala i Kvalifikationsbetingelser vedligeholdt som i den ældre Lov. Men det ere jo Alle enige om, at, naar vi faae den nye Rets-